

Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

(м. Харків, Україна)

УНІВЕРСИТЕТ МИКОЛАСА РОМЕРИСА

(м. Вільнюс, Литва)

РИЗЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(м. Рига, Латвія)

УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ І СТРАХУВАННЯ

(м. Софія, Болгарія)

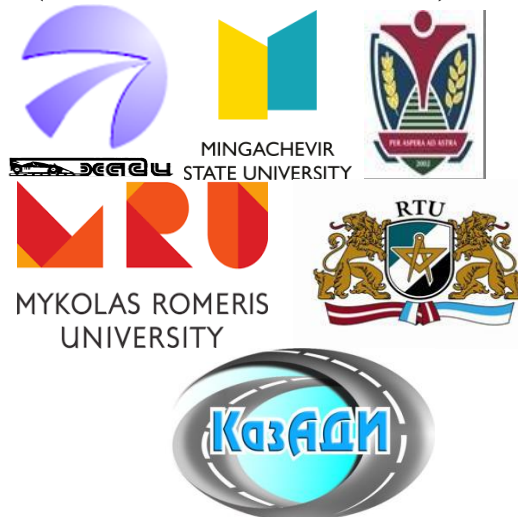
МІНГЯЧЕВІРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(м. Мінгячевір, Азербайджан)

КАЗАХСЬКИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ

ІНСТИТУТ ІМЕНІ Л.Б. ГОНЧАРОВА

(м. Алмати, Казахстан)

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної наукової конференції
з проблем вищої освіти і науки

**«НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ»**

10 травня 2024 р.

<https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=5833>

Харків 2024

забезпечити якість освіти та безпеку учасників процесу.

Література:

1. Родіонова Н. Л., Червоний М. В., Діордіца І. М. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». 2022. №4(9). С. 285-296. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4\(9\)-285-296](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4(9)-285-296)

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПЕРМАНЕНТНИХ ВИКЛИКІВ

Нестер А.А., д.т.н., доцент

Хмельницький національний університет

nesteranatol111@gmail.com

2024 рік є насиченим на такі події, що повинні відобразитись на долі держави Україна. Серед таких подій можна назвати вибори в США, країнах ЄС а також, які відбулись у нашого північного сусіда, Росії. Крім виборів у різних державах світу на Україну чекають важливі кроки на шляху євроатлантичної інтеграції: переговори з Європейським Союзом про вступ до цього Союзу та саміт НАТО у Вашингтоні, що також буде мати вплив на подальші військові дії та долю України. Офіційному Києву доведеться підтримувати тісну і продуктивну комунікацію із країнами-партнерами, серед яких Великобританія, Франція, Німеччина, Польща, щоб утримати військову, фінансову підтримку, щодо якої вже в 2023 році з'явилися проблеми, і до речі, дуже тривожні.

Яскравим прикладом став кінець грудня 2023, коли республіканці в Палаті представників відмовлялись від ухвалення рішень щодо пакета допомоги в тому числі військової підтримки Україні, вимагаючи ухвалення законів про безпеку на кордоні із Мексикою та відповідне фінансування цих законодавчих актів. Демократи пішли на поступки республіканцям, Білий дім заявив, що запаси допомоги для України вже витрачені та немає чим

допомогти, а конгресмени з Палати представників влаштували різдвяні канікули і не було кому вирішувати ці проблеми.

Обрання президента РФ 2024 впливатиме на Україну, в першу чергу, посиленням військових дій на фронті, що і було нам продемонстровано, в умовах відсутності допомоги від США-це може привести до непоправних наслідків. В зв'язку з цим можна побачити посилені атаки на Авдіївку Донецької області, бомбардування Одеси, Дніпра. Посилені ракетні та дроніві атаки на тилові міста, нищення української інфраструктури все це наслідки незаконних виборів у Росії та на окупованих територіях та очікування чергової перемоги у війні з Україною, яка мусить стримувати загарбницьку політику невизнаного тепер лідера Росії Путіна.

А як же має в цих умовах існувати бізнес? Спеціалістами в цій сфері визначено найбільші чинники, які заважають бізнесу працювати та відновлюватися: важко прогнозувати розвиток ситуації в країні через військові дії та дій держави щодо бізнесу, посилення тиску силових структур та контролюючих органів, відсутність доступу до фінансових ресурсів-банки не спішать надавати кредити в цих обставинах, недостатня кількість підготовлених та кваліфікованих працівників. Загрозами для бізнесу можна вважати всі дії, які провокують нестабільність, серед них постійні зміни законодавчих актів, пов'язані з кваліфікацією самих законодавців, які не завжди розуміють наслідки своєї законотворчої діяльності.

Як же готувати в цих умовах спеціалістів сфери цивільної безпеки? Це має бути підготовка фахівців, які мають оволодіти компетентностями, потрібними для створення і підтримання здорових та безпечних умов праці, життєдіяльності людини, забезпечення цивільного захисту, техногенної безпеки, а також реагування на надзвичайні ситуації та ліквідацію їх наслідків [1].

Метою підготовки фахівців цивільної безпеки в умовах перманентних викликів є реалізація функцій держави, направлених на захист всіх верств населення, територій, навколишнього природного середовища держави та майна підприємств, громадян від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання

таким ситуаціям, ліквідації їх можливих наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період. Фахівці цивільної безпеки під час навчання у Вищих закладах освіти повинні отримувати актуальні, змістовні та своєчасні теоретичні знання та практичні навички для отримання необхідних при виконанні своєї професійної діяльності. При підготовці фахівців з питань цивільної безпеки повинні застосовуватися методологічні підходи до підготовки, які дозволяють поглибити навчання та прискорити входження в коло професіональних обов'язків. Це забезпечить якість виконання різних аварійно-рятувальних, пошукових та інших невідкладних робіт по збереженню життя і здоров'я громадян, які опинилися в небезпечній області [2].

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» для першого рівня вищої освіти встановив інтегральну компетентність: «здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків. В результаті військових дій російської федерації склалась нова критична ситуація, яка потребує перегляду робочих програм дисциплін відповідно до існуючих перманентних викликів.

Ми розглянемо окремі дисципліни, які повинні стати основою для майбутніх спеціалістів з цивільної безпеки. Вивчення дисципліни «Правові основи цивільної безпеки працезахоронної політики та охорони праці» забезпечує важливі результати навчання: аналізування явищ, які проходять в суспільстві та процесів на рівні, необхідному для підвищення рівня професійної діяльності, знання відповідної нормативно-правової бази забезпечення цивільного захисту, питання нормативного забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки існуючих об'єктів і територій, застосування отриманих правових знань цивільного захисту, у повсякденній практичній діяльності. Дисципліни професійної підготовки студентів

спеціальністю 263 «Цивільна безпека», освітньої програми такі як «Управління цивільною безпекою» та «Організація наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки» мають однакові фахові компетентності, а саме: усвідомлення основних функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту. Серед них:

1. Здатність до застосовування тенденцій розвитку елементів техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей держави та громадян і довкілля від небезпек різноманітного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від можливих небезпек.

2. Здатність обґрунтовувати та своєчасно розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від можливих надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків на виробництві та повсякденному житті і професійних захворювань. Саме кризовий період та воєнний стан (перманентний виклик) в Україні вимагають злагоджених дій рішень та наказів військових адміністрацій (органів державного управління) та державного нагляду особливо з питань цивільної безпеки. Місцеві органи влади мають піднімати питання щодо оновлення місцевих систем оповіщення, проведення евакуаційних заходів населення та підприємств, засідань місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій та інші особливо важливі питання взаємодії та успішної діяльності єдиної державної системи цивільного захисту в умовах перманентних викликів (особливого періоду та воєнного стану). З введенням воєнного стану в Україні першочерговим завданням є нормативно-правове регулювання питань цивільного захисту з зазначенням можливих дій центральних і місцевих органів влади в умовах воєнного стану. Проведено аналіз змісту нормативно-правових документів, що регламентують функціонування єдиної державної системи цивільного захисту та ухвалені дії в умовах воєнного стану. Особливо виділені питання розділення повноважень між центральними органами виконавчої влади в галузі цивільного захисту, роботи щодо цивільного захисту на термін дії

воєнного стану; виконання державою міжнародних правових норм міжнародного гуманітарного права у сфері цивільного захисту; створення та використання за призначенням матеріальних резервів в умовах воєнного стану; створення добровільних формувань цивільного захисту, проведення протимінної діяльності; надання медичної та психологічної допомоги як населенню країни так і рятувальникам. 15 березня 2022 року Закон України № 2132-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану» вніс зміни до Кодексу цивільного захисту України по встановленню додаткових завдань єдиної державної системи цивільного захисту у період відбудови держави, питання затвердження щорічного плану основних заходів цивільного захисту, в тому числі, заходи у період відбудови після припинення воєнних дій, запровадження цільової мобілізації для ліквідації надзвичайних ситуацій державного рівня та їх наслідків та для ліквідації наслідків воєнних дій у відбудовний період. Закон встановив, що захисні споруди цивільного захисту, повинні приводитись у готовність до прийому населення у термін, що не перевищує 24 годин, переведення єдиної державної системи цивільного захисту, її складових у режим підвищеної готовності. Усі новоприйняті положення законодавчих та нормативних документів ще глибше підкреслюють важливість оновленого підходу до підготовки фахівців з питань цивільного захисту населення, територій, навколишнього середовища, цілісності держави в умовах воєнних дій. Ці фахові компетентності та результати навчання забезпечуються дисциплінами «Правові основи цивільної безпеки», «Управління цивільною безпекою» та «Організація наглядової діяльності в сфері цивільної безпеки». Курси цих дисциплін забезпечуються текстовим матеріалом та документами, презентаціями та груповими задачами. Під час практичних занять студентам надається можливість вирішувати поставлені завдання та проводити обговорення в аудиторії.

Перелічене повинно сприяти поліпшенню підготовки майбутніх фахівців до дій в умовах перманентних викликів.

Література:

1. Козяр М.М., Литвин А.В. Особливості підготовки фахівців цивільного захисту до діяльності в надзвичайних ситуаціях. *Вісник ЛДУ БЖД: збірник наукових праць*. 2017. №15. С.119–208.

2. Ткачук Р., Євсюков О. Антикризове управління великим містом в умовах надзвичайних ситуацій. *Науковий вісник: Державне управління*. 2022. №2(12). С.276–303.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Нестеренко В.Ю., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

valentinaonisiforova@gmail.com

Осьмірко І.В., к.е.н., доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

i.v.osmirko@hnpu.edu.ua

Вже третій навчальний рік в Україні проходить в умовах військових дій. Цей виклик був прийнятий вітчизняною системою освіти і було забезпечене продовження навчання здобувачів всіх рівнів в нових небезпечних умовах. Накопичений досвід провадження освітньої діяльності свідчить, що організація освітнього процесу в умовах війни вимагає специфічних підходів та заходів, метою яких є забезпечення безпеки здобувачів і збереження якості навчання. Розглянемо ключові аспекти організації освітнього процесу під час війни.

Найважливішим є забезпечення безпеки здобувачів, викладачів і супровідного персоналу. Це може бути реалізовано через створення планів евакуації, проведення тренувань з підготовки до надзвичайних ситуацій, обладнання приміщень сховищами та безпечними місцями для укриття, тощо.

Навчальні програми мають бути адаптовані для врахування військових подій і надзвичайних ситуацій, що може включати вивчення питань безпеки,